

روابط اقتصادی و تجاری امارات متحده عربی و رژیم صهیونیستی پس از توافق ابراهیم

محمد ذاکری نیا^۱ و مسعود فضلی^۲

چکیده

گزارش حاضر به تحلیل روابط تجاری و اقتصادی میان امارات متحده عربی^۳ و رژیم صهیونیستی پس از توافق ابراهیم در سپتامبر سال ۲۰۲۰ می‌پردازد. این توافق به‌عنوان نقطه عطف در تاریخ روابط دیپلماتیک دو کشور عمل کرده و زمینه‌ساز همکاری‌های گسترده‌تر در مسائل اقتصادی و تجاری شده است. این تحولات به‌وضوح در افزایش حجم تجارت دوجانبه و سرمایه‌گذاری‌های مشترک مشاهده می‌شود. توافق ابراهیم به‌عنوان نخستین توافق رسمی میان کشوری عربی و رژیم صهیونیستی از سال ۱۹۹۴، نه‌تنها به عادی‌سازی روابط سیاسی انجامید، بلکه به‌طور مستقیم بر روابط اقتصادی دو کشور نیز تأثیر گذاشت. حجم تجارت دوجانبه میان امارات و رژیم صهیونیستی در سال ۲۰۲۲، به حدود ۲ میلیارد دلار رسید که نمایان‌کننده رشد شایان توجه در این زمینه است. امارات متحده عربی به‌عنوان مقصدی جذاب برای سرمایه‌گذاری‌های رژیم صهیونیستی معرفی شده است و بسیاری از شرکت‌های نوآورانه و استارت‌آپ‌های رژیم، به دنبال فرصت‌های جدید در این کشور هستند. به‌طور ویژه، بخش فناوری و نوآوری در این زمینه رشد زیادی داشته است. این روند به انتفاع اقتصادی امارات نیز منجر شده است؛ زیرا با ورود فناوری، زمینه‌های جدیدی برای اشتغال و رشد اقتصادی ایجاد می‌شود. در این راستا، همکاری‌های اقتصادی دو کشور تنها محدود به تجارت نیست و شامل طرح‌های مشترک در حوزه‌های بهداشت، انرژی و گردشگری نیز می‌شود. طرح‌های مشترک در زمینه انرژی‌های تجدیدپذیر و فناوری‌های مدرن نشان‌دهنده عزم جدی هر دو کشور برای همکاری و به اشتراک‌گذاری منابع و تجربیات است.

واژگان کلیدی: رژیم صهیونیستی، جنگ تجاری، امارات، طوفان الاقصی، تحریم.

مقدمه

و از طریق دیپلماسی خاموش با یکدیگر همکاری می‌کردند، توافق ابراهیم در سپتامبر سال ۲۰۲۰، فصل جدیدی در این روابط به وجود آورد و زمینه را برای عادی‌سازی رسمی فراهم کرد. (Rosen, 2022) این روابط، به‌ویژه در سایه چالش‌های امنیتی و نگرانی‌ها

روابط میان امارات متحده عربی و رژیم صهیونیستی تاریخی پیچیده و چندوجهی دارد که تحت تأثیر عوامل سیاسی، اقتصادی و فرهنگی قرار گرفته است. در حالی که این دو کشور در گذشته به‌طور غیررسمی

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد، اقتصاد بین‌الملل، دانشکده معارف اسلامی و اقتصاد، دانشگاه امام صادق علیه‌السلام، تهران، ایران

mohammadz77@isu.ac.ir

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد، معارف اسلامی و اقتصاد، دانشکده معارف اسلامی و اقتصاد، دانشگاه امام صادق علیه‌السلام، تهران، ایران

m.fazli@isu.ac.ir

3. UAE

۱- پیشینه روابط

پیش از توافق ابراهیم در سال ۲۰۲۰، روابط امارات و رژیم صهیونیستی به شکل‌های مختلفی برقرار شده بود. این روابط عمدتاً بر مبنای دیپلماسی خاموش و همکاری‌های غیررسمی و ناشی از منافع مشترک بود. این همکاری‌ها شامل تبادلات در زمینه‌های فناوری، کشاورزی و گردشگری می‌شد و شرکت‌های اماراتی و رژیم صهیونیستی به‌طور غیررسمی در طرح‌های مشترک همکاری و سرمایه‌گذاری داشتند. (Khoury, 2021) افزون‌براین، در زمینه همکاری‌های امنیتی، هر دو کشور به‌طور غیررسمی اطلاعاتی درباره تهدیدات منطقه‌ای به‌ویژه از سوی گروه‌های شبه‌نظامی تحت حمایت ایران تبادل می‌کردند. تبادلات علمی و فناورانه نیز وجود داشت و دانشگاه‌ها و مؤسسات تحقیقاتی از دو کشور به تبادل دانش و فناوری می‌پرداختند. همچنین، برگزاری نمایشگاه‌ها و رویدادهای فرهنگی به‌منظور ایجاد شناخت و تقویت ارتباطات اجتماعی میان مردم دو کشور انجام می‌شد. این همکاری‌ها به تدریج زمینه‌ساز روابط رسمی‌تر شد که در نهایت، به توافق‌نامه ابراهیم منجر شد. (Salama, 2021) این توافق در سپتامبر سال ۲۰۲۰، نقطه عطفی در روابط دو کشور بود و بسیاری از زمینه‌های همکاری را که از پیش وجود داشت، به‌طور رسمی و در سطح بالاتر گسترش داد. عادی‌سازی روابط یکی از اصلی‌ترین مفاد این توافق بود که شامل برقراری روابط رسمی میان دو کشور و افتتاح سفارتخانه بود. این اقدام به ایجاد کانال‌های ارتباطی مستقیم کمک کرد و موجب تبادل سفرای دو کشور شد.

از بی‌ثباتی در منطقه شکل گرفته است. همکاری‌های امنیتی و اطلاعاتی میان امارات و رژیم صهیونیستی به‌عنوان یکی از محورهای اصلی این تعاملات تعریف شده و به توسعه روابط در دیگر حوزه‌ها نیز منجر شده است. با توجه به این شرایط، ارزیابی دقیق روندهای موجود و تأثیرات آن بر منافع ملی جمهوری اسلامی ایران اهمیت ویژه‌ای دارد و نیازمند توجه جدی در تدوین سیاست‌های منطقه‌ای کشور است. از این‌رو تحلیل روابط اقتصادی و تجاری اهمیت ویژه‌ای دارد. این روابط نه تنها به تقویت دیپلماسی میان امارات و رژیم صهیونیستی کمک کرده است، بلکه به هر دو کشور این امکان را می‌دهد که از منافع مشترک خود بهره‌برداری کنند. امارات به‌عنوان مرکز تجاری کلیدی در غرب آسیا و رژیم صهیونیستی به‌عنوان پیشگام در حوزه فناوری و نوآوری، به دنبال بهره‌برداری از ظرفیت‌های یکدیگر هستند. این همکاری‌ها به ایجاد فرصت‌های شغلی و افزایش رشد اقتصادی در هر دو کشور منجر می‌شود. (RAND, 2023)

گزارش حاضر به بررسی تأثیرات اقتصادی و تجاری روابط امارات و رژیم صهیونیستی پس از توافق ابراهیم و تحلیل ابعاد مختلف این همکاری‌ها می‌پردازد. در این راستا، تمرکز اصلی این گزارش بر بررسی زمینه همکاری‌های اقتصادی و تجاری، چالش‌ها و فرصت‌های پیش رو خواهد بود. همچنین، با توجه به تحولات جهانی و منطقه‌ای تلاش می‌شود تا پیش‌بینی‌هایی درباره آینده این روابط ارائه و اهمیت آن در زمینه‌های اقتصادی به تصویر کشیده شود.

سیاست‌های اعمالی امارات است که از سویی خواهان گسترش مراودات با رژیم صهیونیستی است و از سوی دیگر، برای فرار از عواقب ناشی از این تصمیم در سطح افکار عمومی جهانی، به دنبال نقش‌آفرینی در فرایند صلح و گفت‌وگوهای آینده فلسطین است. (RAND, 2023)

روابط امارات و رژیم صهیونیستی پیش از توافق‌نامه ابراهیم، به دلایل تاریخی و ژئوپلیتیکی عمیق‌تری بازمی‌گردد. یکی از این دلایل، تاریخچه درگیری‌ها و تحولات منطقه‌ای است. از زمان تأسیس رژیم صهیونیستی در سال ۱۹۴۸، تنش‌ها و درگیری‌های زیادی در غرب آسیا وجود داشته است و کشورهای عربی معمولاً به دلیل حمایت از حقوق فلسطینی‌ها در برابر رژیم صهیونیستی متحد بودند. با گذشت زمان، برخی کشورها به این نتیجه رسیدند که همکاری با رژیم صهیونیستی به منافع ملی آن‌ها کمک می‌کند و این تغییر نگرش در امارات نیز به تدریج شکل گرفت. القای احساس ناامنی به اماراتی‌ها در منطقه (به‌خصوص درباره ایران و گروه‌های شبه‌نظامی تحت حمایت آن) که با هدایت مستقیم آمریکا به‌منظور رونق و گسترش بازار تسلیحاتی صورت گرفته، یکی از دلایل نزدیک شدن به رژیم صهیونیستی بوده است. به بیان دیگر، ایجاد ترس از ایران برای کشورهای حاشیه خلیج فارس عامل کلیدی در نزدیکی این کشورها به رژیم صهیونیستی و زمینه‌ساز فروش سالانه میلیاردها دلار تسلیحات نظامی توسط آمریکا بوده است.

درعین حال، تحولات اقتصادی نیز نقش مهمی در این روابط داشته است. در دهه‌های گذشته، امارات همواره به دنبال تنوع اقتصادی و جذب سرمایه‌گذاری

یکی دیگر از وجوه پیمان ابراهیم، توسعه همکاری‌های اقتصادی و تجاری میان دو طرف بود. درحالی‌که پیش‌بینی می‌شود حجم تجارت میان امارات و رژیم صهیونیستی به حدود ۵ میلیارد دلار در سال برسد، امارات به دنبال جذب ۱۰ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری از رژیم صهیونیستی در بخش‌های مختلف از جمله فناوری و انرژی است. (Heller, 2023)

به‌طور مشخص، پس از انعقاد این توافق، قراردادهای اقتصادی در زمینه فناوری‌های نوین به‌ویژه در زمینه سلامت و کشاورزی افزایش زیادی داشته است. یکی دیگر از جنبه‌های مهم این توافق، تأکید بر همکاری‌های امنیتی و نظامی بود؛ همکاری‌هایی که به دو کشور اجازه می‌داد تا به‌طور مؤثرتری با تهدیدات امنیتی منطقه‌ای مقابله کنند؛ اتفاقی که زمینه حضور رسمی رژیم صهیونیستی در آب‌های خلیج فارس را فراهم می‌کند و سبب عدم توازن امنیتی و نظامی منطقه علیه ایران می‌شود. (Heller, 2023)

یکی دیگر از جنبه‌های این توافق، تأکید بر اهمیت تبادلات فرهنگی و اجتماعی میان طرفین است که شامل برگزاری رویدادهای فرهنگی، آموزشی و اجتماعی می‌شود. با این رویدادها، فرصت‌های بیشتری برای نزدیکی دو طرف و تبادل تجربیات ایجاد می‌شود که درنهایت، سبب هم‌بستگی و همراهی جوامع درگیر می‌شود. این توافق به‌طور خاص به حل مسائل فلسطین اشاره‌ای نکرده است، اما امارات در سیاست‌های اعلامی خود می‌کوشد تا در افکار عمومی خود را به‌عنوان بازیگر فعالی در موضوع فلسطین معرفی کند. این موضوع نشان‌دهنده تعارض جدی میان سیاست‌های اعلامی و

آورند. تجارت میان امارات متحده عربی و رژیم صهیونیستی در سال‌های اخیر شاهد تحول زیادی بوده است. پس از عادی‌سازی روابط دو کشور در سپتامبر سال 2020، فرصت‌های تجاری جدیدی شکل گرفت که باعث افزایش حجم مبادلات اقتصادی شد. امارات به‌عنوان مرکز تجاری مهم در غرب آسیا، به دنبال گسترش همکاری‌های خود با رژیم صهیونیستی است تا به منابع نوآوری و فناوری دست یابد. از سوی دیگر، رژیم صهیونیستی نیز به دنبال گسترش بازارهای صادراتی خود و بهره‌برداری از موقعیت جغرافیایی امارات است. این همکاری تجاری نه تنها به رشد اقتصادی هر دو کشور کمک کرده، بلکه به تقویت روابط سیاسی و فرهنگی میان آن‌ها نیز انجامیده است. (Israel Export Institute, 2021) با افزایش سرمایه‌گذاری‌ها، تبادل کالا و خدمات و همکاری در حوزه‌های فناوری و گردشگری انتظار می‌رود که حجم تجارت میان امارات و رژیم صهیونیستی در آینده همچنان روند صعودی داشته باشد. در ادامه، ضمن بررسی دقیق‌تر آمار صادرات و واردات دو طرف، درک بهتری از این روابط و تأثیرات آن‌ها بر اقتصاد یکدیگر نمایان می‌شود.

توافق ابراهیم به‌عنوان نخستین توافق رسمی میان کشوری عربی و رژیم صهیونیستی از سال 1994، نه تنها به عادی‌سازی روابط سیاسی انجامید، بلکه به‌طور مستقیم بر روابط اقتصادی دو کشور نیز تأثیر گذاشت.

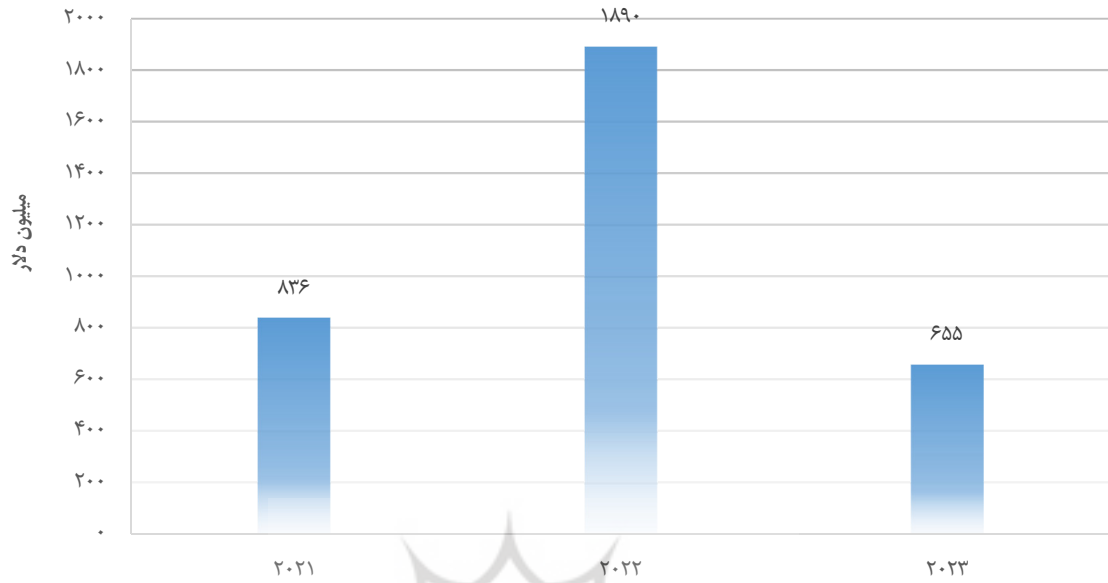
در بخش‌های مختلف به‌ویژه در فناوری و کشاورزی بوده است. رژیم صهیونیستی با داشتن فناوری‌های پیشرفته در این حوزه‌ها، گزینه‌ای جذاب برای امارات شمرده می‌شود. این همکاری‌ها به افزایش ظرفیت‌های اقتصادی و فناوری امارات و درعین حال، به بهره‌برداری از بازارهای جدید برای رژیم صهیونیستی منجر می‌شود. با توجه به نیاز امارات به منابع آب و تکنیک‌های مدرن کشاورزی، همکاری در این زمینه نیز به شکل‌گیری روابط نزدیک کمک کرد. به موازات این عوامل، توافقات صلحی که از سوی برخی کشورهای عربی با رژیم صهیونیستی امضا شد نیز به تدریج فضای مثبتی برای عادی‌سازی روابط فراهم کرد. (CSIS, 2023) در نهایت، تغییرات ژئوپلیتیکی و دگرگونی در سیاست‌های جهانی، زمینه علنی کردن روابط دو طرف را فراهم کرد. با افزایش نقش آفرینی چین و روسیه در منطقه غرب آسیا، کشورهای حاشیه خلیج فارس کوشیدند تا روابط متنوع‌تری با قدرت‌های جهانی برقرار کنند که نزدیکی با رژیم صهیونیستی نیز از جمله راهبردها بود. مجموع این عوامل اقتصادی، سیاسی، تاریخی و ژئوپلیتیکی، زمینه‌ساز برقراری روابط میان امارات و رژیم صهیونیستی حتی پیش از توافق‌نامه ابراهیم بود؛ عواملی که با استفاده از تحولات جدید در سیاست‌های منطقه‌ای به علنی شدن روابط دو طرف منجر شد.

۲- همکاری‌های تجاری

تحولات نوین در مناسبات بین‌المللی سبب شده است تا کشورهایی که تا چندی پیش روابط دیپلماتیک و تجاری محدودی داشتند، به همکاری‌های جدیدی روی

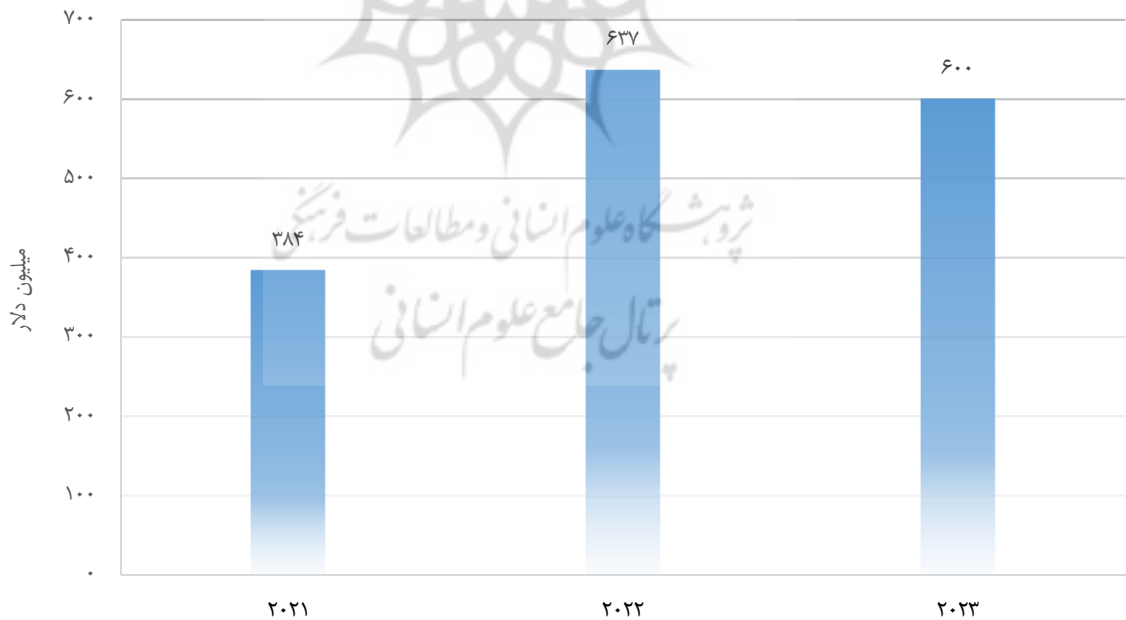

نمودار ۱- صادرات امارات به رژیم صهیونیستی

مأخذ: TRADEMAP

نمودار ۱- واردات امارات از رژیم صهیونیستی

مأخذ: TRADEMAP

تا فصل نخست سال ۲۰۲۳ نشان می‌دهد. این داده‌ها به‌وضوح نوسانات و تغییرات در حجم مبادلات

نمودارهای بالا روند صادرات و واردات میان امارات و رژیم صهیونیستی را در سه سال اخیر ۲۰۲۱

پس از طوفان الاقصی، حجم مبادلات امارات متحده عربی و رژیم صهیونیستی در ژوئن سال 2023، با افزایش 5 درصدی نسبت به مدت مشابه سال گذشته به 272 میلیون دلار رسید. همچنین، در دوره ژانویه تا ژوئن سال 2024، ارزش تجارت دو کشور به 1/4 میلیارد دلار رسید که شاهد رشد 8 درصدی نسبت به سال گذشته بود.

این آمار نشان می‌دهد که به‌رغم چالش‌های ناشی از اتفاقات ژئوپلیتیک، هر دو کشور همچنان در تلاش برای حفظ و گسترش روابط تجاری خود هستند. در ادامه، به معرفی عمده محصولات برتر صادراتی و وارداتی میان دو کشور پرداخته می‌شود. این محصولات نقش مهمی در تجارت بین دو کشور ایفا می‌کنند و تحلیل روند صادرات آن‌ها به درک بهتر روابط اقتصادی و تجاری کمک می‌کند. جدول‌های زیر، اطلاعات مربوط به حجم صادرات و واردات این محصولات در سال‌های 2021، 2022 و فصل نخست سال 2023 را نمایش می‌دهد.

تجاری دو کشور را نمایان می‌سازد؛ البته باید توجه داشت که به علت حساسیت موضوع در شرایط کنونی، طبیعی است که بخشی از تجارت دوجانبه همچنان بدون انعکاس در آمارهای رسمی و به‌صورت پنهان انجام شود. با این حال، در سال 2021، واردات به میزان 384 میلیون دلار و صادرات 836 میلیون دلار بود. در سال 2022، حجم واردات به‌طور زیادی افزایش یافت و به 637 میلیون دلار رسید در حالی که صادرات به 1890 میلیون دلار افزایش یافت. این رشد شایان توجه نشان‌دهنده گسترش روابط تجاری و فرصت‌های جدید میان دو کشور است. (TRADEMAP, 2024)

روند صادرات و واردات برای فصل نخست سال 2023، به‌وضوح نوسانات و تغییرات اولیه در حجم مبادلات تجاری را نمایان می‌سازد. در این مدت، واردات به 600 میلیون دلار و صادرات به 655 میلیون دلار رسید. بر اساس گزارش اخیر اداره آمار رژیم صهیونیستی، با وجود تحولات سیاسی و امنیتی منطقه

جدول 1- صادرات امارات به رژیم صهیونیستی

محصولات صادراتی (اعداد به هزار دلار)	2021	2022	2023
جواهرات	418093	525232	272838
ماشین‌آلات و تجهیزات الکتریکی	167739	277212	88521
فلزات	29608	483947	72510
پلاستیک و مصنوعات آن	30207	103263	70447
اسانس‌ها و فرآورده‌های عطرسازی	27964	55044	51690
مواد معدنی	3171	7165	40405
ساخت	58539	94552	21805
قند و شکر و شیرینی	25435	55388	8289
کودها	3922	7681	5889
مواد شیمیایی آلی	13170	13742	4421

ماخذ: TRADEMAP

جدول ۲- واردات امارات از رژیم صهیونیستی

محصولات وارداتی (اعداد به هزار دلار)	۲۰۲۱	۲۰۲۲	۲۰۲۳
جواهرات	۲۸۷۲۶۴	۲۹۸۰۷۹	۳۱۰۸۷۴
تجهیزات الکتریکی	۸۷۶۸	۱۲۶۳۸۰	۱۲۲۴۶۸
ماشین آلات و وسایل مکانیکی	۷۲۳۷۶	۷۹۷۴۶	۷۹۹۵۱
هوایما و قطعات آن	۸۹۳	۳۶۲۴۱	۱۷۶۱۸
میوه‌جات	۳۶۴	۳۱۹۳	۸۲۲۶
کود	۰	۳۲۲۲	۷۶۳۸
اسانس‌ها و فرآورده‌های عطرسازی	۱۹۷۳	۴۳۸۴	۳۴۰۲
پلاستیک و مصنوعات آن	۷۳۹	۳۳۳۷	۲۷۳۶

ماخذ: TRADEMAP

اجتماعی و فرهنگی میان طرفین منجر می‌شود و بستر مناسبی برای توسعه همکاری‌های گسترده‌تر در حوزه‌های مختلف فراهم می‌کند. این روند، منافع اقتصادی زیادی برای هر دو طرف دارد و با تغییر در معادلات منطقه‌ای، موجب فاصله گرفتن بیشتر امارات از برخی کشورهای منطقه از جمله ایران می‌شود. چنین تغییری تأثیرات زیادی بر توازن سیاسی در منطقه غرب آسیا دارد و به‌ویژه برای ایران به‌عنوان بازیگر مهم در منطقه، توجه بیشتری را می‌طلبد.

یکی دیگر از وجوه پیمان ابراهیم، توسعه همکاری‌های اقتصادی و تجاری میان دو طرف بود. درحالی‌که پیش‌بینی می‌شود حجم تجارت میان امارات و رژیم صهیونیستی به حدود ۵ میلیارد دلار در سال برسد، امارات به دنبال جذب ۱۰ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری از رژیم صهیونیستی در بخش‌های مختلف از جمله فناوری و انرژی است.

همان‌طور که از جدول‌های شماره ۱ و ۲ مشاهده می‌شود، روند کلی صادرات و واردات میان دو کشور در حال افزایش است. هرچند نوساناتی در برخی اقلام وجود دارد، اما گسترش روزافزون تجارت میان امارات و رژیم صهیونیستی به‌خوبی قابل مشاهده است. این افزایش مبادلات تجاری نه‌تنها نشان‌دهنده تقویت روابط اقتصادی است، بلکه می‌تواند به معنای شناسایی و بهره‌برداری از فرصت‌های جدید در بازارهای دو کشور نیز باشد. افزایش صادرات و واردات بیان‌کننده تغییرات در تقاضا، نیازهای صنعتی و کشاورزی و بهبود روابط دیپلماتیک میان طرفین است. برای مثال، رونق تجارت جواهرات نشان‌دهنده علاقه مصرف‌کنندگان، نیاز و کشش‌پذیری بازارها به این اقلام است. همچنین، رشد صادرات محصولات کشاورزی و مواد اولیه می‌تواند به دلیل افزایش تقاضا در رژیم صهیونیستی و نیاز به تأمین مواد اولیه باشد. (Salama, 2021)

بدیهی است که افزایش مبادلات تجاری میان امارات و رژیم صهیونیستی به تقویت پیوندهای اقتصادی،

۳- سرمایه‌گذاری‌های متقابل

سرمایه‌گذاری میان امارات متحده عربی و رژیم صهیونیستی به شدت در حال افزایش است. این دو کشور با همکاری‌های اقتصادی و تجاری خود به دنبال بهره‌برداری از ظرفیت‌های یکدیگر در حوزه‌های مختلف هستند. فناوری یکی از مهم‌ترین حوزه‌های سرمایه‌گذاری و همکاری میان امارات و رژیم صهیونیستی است. رژیم صهیونیستی به‌عنوان یکی از پیشروان جهانی در زمینه فناوری و نوآوری شناخته می‌شود در حالی که امارات به دنبال گسترش زیرساخت‌های فناوری خود است.

در سال ۲۰۲۲، سرمایه‌گذاری‌های رژیم صهیونیستی در استارت‌آپ‌های اماراتی به بیش از ۱/۲ میلیارد دلار رسید که این سرمایه‌گذاری‌ها شامل بیش از ۳۰۰ استارت‌آپ رژیم صهیونیستی است که در دبی و ابوظبی فعالیت می‌کنند. امارات با ایجاد برنامه‌های حمایتی به دنبال جذب استارت‌آپ‌های رژیم صهیونیستی است. همچنین، در سال ۲۰۲۳، توافق همکاری به ارزش ۴۰۰ میلیون دلار میان شرکت‌های فناوری رژیم صهیونیستی و امارات در زمینه توسعه فناوری‌های هوش مصنوعی و اینترنت اشیا امضا شد که شامل طرح‌هایی برای بهبود کارایی انرژی و امنیت سایبری است. از سویی با توجه به افزایش تهدیدات سایبری، امارات در سال ۲۰۲۱، قراردادی به ارزش ۲۰۰ میلیون دلار با شرکت‌های امنیت سایبری رژیم صهیونیستی امضا کرد که این همکاری‌ها شامل بهبود زیرساخت‌های امنیت سایبری در امارات و تبادل دانش در زمینه فناوری‌های جدید بود. (World Bank, 2022)

سرمایه‌گذاری در حوزه املاک و مستغلات نیز یکی از حوزه‌های جذاب برای سرمایه‌گذاران رژیم صهیونیستی در امارات است. در سال ۲۰۲۲، سرمایه‌گذاری‌های رژیم صهیونیستی در املاک و مستغلات امارات به حدود ۱/۵ میلیارد دلار رسید. این سرمایه‌گذاری‌ها شامل طرح‌های مسکونی و تجاری در دبی و ابوظبی بود. برای مثال، طرحی به ارزش ۷۰۰ میلیون دلار برای ساخت یک مجتمع مسکونی بزرگ در دبی توسط یک کنسرسیوم رژیم صهیونیستی و اماراتی در حال اجراست.

همچنین، تعداد گردشگران رژیم صهیونیستی به امارات در سال‌های اخیر افزایش یافته است و پیش‌بینی می‌شود این تعداد تا سال ۲۰۲۵، به ۱ میلیون نفر برسد. این افزایش گردشگران به توسعه صنعت هتلداری و مراکز تفریحی در امارات کمک کرده است. در سال ۲۰۲۲، سرمایه‌گذاران رژیم صهیونیستی هتل‌های جدیدی به ارزش ۳۰۰ میلیون دلار را در دبی افتتاح کردند. این اقدامات منجر به افزایش تقاضا برای املاک در دبی شده است. طبق گزارش‌های اخیر، قیمت املاک در دبی در سال ۲۰۲۲، به‌طور متوسط ۲۳ درصد افزایش یافته که نشان‌دهنده جاذبه بالای این بازار برای سرمایه‌گذاران خارجی است. (World Bank, 2022)

امارات به دلیل کمبود منابع آب، نیازمند فناوری‌های تصفیه آب رژیم صهیونیستی است. با توجه به چالش‌های موجود در منابع آبی و کشاورزی در منطقه، بخش کشاورزی برای امارات مورد توجه قرار گرفته است. به همین منظور، در سال ۲۰۲۳، قراردادی به ارزش ۱۵۰ میلیون دلار برای تبادل

سرمایه‌گذاران رژیم صهیونیستی در حال ساخت است.
(World Bank, 2022)

سرمایه‌گذاری‌های مشترک در زمینه انرژی‌های تجدیدپذیر و همکاری در بخش‌های نفت و گاز نیز به سرعت در حال گسترش است. این دو کشور به دنبال ایجاد همکاری‌های مؤثر در این زمینه‌ها هستند. در حوزه انرژی‌های تجدیدپذیر، طرح‌های خورشیدی از جمله طرح «نور» در ابوظبی با ظرفیت تولید ۱/۱ گیگاوات، به افزایش سهم انرژی خورشیدی در امارات کمک می‌کند. در سال ۲۰۲۳، توافقی به ارزش ۳۰۰ میلیون دلار میان امارات و رژیم صهیونیستی برای توسعه فناوری‌های خورشیدی امضا شد. (Elgindy, 2021)

افزون‌براین، امارات به دنبال توسعه طرح‌های انرژی بادی با هدف رسیدن به ۲ گیگاوات ظرفیت تولید تا سال ۲۰۲۵ است و رژیم صهیونیستی به‌عنوان شریک در تأمین فناوری‌های پیشرفته در این طرح‌ها همکاری دارد. رژیم صهیونیستی با سرمایه‌گذاری‌های بالای خود در تحقیق و توسعه فناوری‌های انرژی تجدیدپذیر، به‌عنوان شریک کلیدی برای امارات شناخته و پیش‌بینی می‌شود که تا سال ۲۰۲۴، همکاری‌ها در این زمینه به ارزش ۵۰۰ میلیون دلار برسد.

در بخش‌های نفت و گاز، امارات به‌عنوان یکی از بزرگ‌ترین تولیدکنندگان نفت با تولید روزانه حدود ۳/۸ میلیون بشکه، به دنبال بهبود فرایندهای استخراج و پالایش نفت است و همکاری با شرکت‌های رژیم صهیونیستی در این زمینه به افزایش بهره‌وری این صنعت کمک خواهد کرد. در سال ۲۰۲۳، امارات و

فناوری‌های کشاورزی میان دو کشور امضا شد که شامل استفاده از فناوری‌های آبیاری دقیق و کشاورزی عمودی می‌شود. پیش‌بینی می‌شود این همکاری‌ها به کاهش مصرف آب و افزایش تولید محصولات کشاورزی در امارات کمک کند.

درحقیقت، با افزایش جمعیت و نیاز به غذا، کشاورزی عمودی به‌عنوان راه‌حل پایدار در حال ظهور است. این نوع کشاورزی در فضاهای محدود با استفاده کمتر از آب و زمین، محصولات را تولید می‌کند. شرکت‌های رژیم صهیونیستی در زمینه کشاورزی عمودی با همکاری امارات، طرح‌های متعددی را راه‌اندازی کرده‌اند. برای مثال، طرحی در دبی به ارزش ۵۰ میلیون دلار برای راه‌اندازی مرکز کشاورزی عمودی در حال اجراست. این طرح‌ها به تأمین نیازهای غذایی امارات کمک می‌کند و وابستگی به واردات مواد غذایی را کاهش می‌دهد. پیش‌بینی می‌شود که با راه‌اندازی این مراکز، تولید محلی محصولات کشاورزی تا ۲۰ درصد افزایش یابد.

یکی دیگر از حوزه‌های سرمایه‌گذاری مشترک، حوزه بهداشت و درمان است. در سال ۲۰۲۲، قراردادی به ارزش ۱۰۰ میلیون دلار برای همکاری در زمینه پژوهش‌های پزشکی میان دو کشور امضا شد که شامل تبادل اطلاعات در زمینه درمان بیماری‌های نادر و فناوری‌های جدید پزشکی بود. همچنین، در سال ۲۰۲۳، سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های بهداشتی امارات به ۲۰۰ میلیون دلار رسید که شامل بیمارستان‌ها و مراکز درمانی بود. برای مثال، یک بیمارستان خصوصی به ارزش ۵۰ میلیون دلار در ابوظبی توسط

تأثیر بگذارد. طبق گزارشی از مرکز مطالعات امنیتی رژیم صهیونیستی، احتمال تنش‌های نظامی در مناطق مرزی با فلسطینیان و دیگر کشورهای عربی در ۳۰ درصد از موارد افزایش یافته است. افزون‌براین، نظرسنجی‌های پیو^۱ در سال ۲۰۲۲ نشان می‌دهد که ۵۷ درصد از ساکنان سرزمین‌های اشغالی به تغییرات سیاسی در کشورهای عربی به‌عنوان تهدیدی برای امنیت رژیم صهیونیستی نگاه می‌کنند.

اختلافات فرهنگی و اجتماعی نیز از دیگر چالش‌های جدی است. نظرسنجی‌ها نشان داده‌اند که ۶۲ درصد از ساکنان امارات هنوز نسبت به همکاری‌های تجاری با رژیم صهیونیستی نگرانی دارند. همچنین، طبق آمارها در سال ۲۰۲۲، ۳۰ درصد از شرکت‌های رژیم صهیونیستی برای برقراری ارتباط تجاری با هم‌تایان اماراتی با موانع فرهنگی روبه‌رو شدند. عدم آشنایی با بازار یکی از موانع عمده در تجارت است. بر اساس گزارش اتاق بازرگانی رژیم صهیونیستی، ۴۵ درصد از شرکت‌ها در سال ۲۰۲۳ اعلام کردند که اطلاعات کافی در مورد بازار امارات ندارند. در سال ۲۰۲۱، تنها ۱۵ درصد از شرکت‌های رژیم صهیونیستی در بازار امارات فعال بودند. همچنین، بررسی‌ها نشان می‌دهد که ۴۰ درصد از شرکت‌ها با مشکلات قانونی و مالی برای ورود به بازار امارات مواجه هستند. (IMF, 2023)

طبق گزارش شورای سرمایه‌گذاری رژیم صهیونیستی در سال ۲۰۲۲، ۲۵ درصد از سرمایه‌گذاران خارجی به دلیل پیچیدگی‌های قانونی از

رژیم صهیونیستی قراردادی به ارزش ۳۵۰ میلیون دلار برای توسعه فناوری‌های استخراج در صنایع نفت و گاز و کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای امضا کردند. با توجه به تقاضای جهانی برای انرژی، این دو کشور به دنبال ایجاد کانال‌های صادرات مشترک برای نفت و گاز به بازارهای آسیایی و اروپایی هستند و پیش‌بینی می‌شود که این همکاری‌ها در سال‌های آینده به افزایش صادرات به میزان ۲۰ درصد منجر شود. (UAE Ministry, 2022)

این آمار و داده‌ها بیان‌کننده شناخت نسبتاً عمیق طرفین از ظرفیت‌های یکدیگر است و نشان می‌دهد که تلاش‌های مجدانه دو کشور در راستای ایجاد همکاری‌های اقتصادی و سرمایه‌گذاری‌های مشترک در زمینه‌های مختلف در دستور کار است. به‌طورکلی، با توجه به اخبار منتشرشده و واقعیت‌های میدانی می‌توان گفت که فرایند عادی‌سازی روابط، طرحی عظیم و با ابعاد مختلف است که به‌طور جدی توسط امارات و رژیم صهیونیستی دنبال می‌شود؛ اتفاقی که به‌صورت مستقیم و غیرمستقیم بر امنیت اقتصادی و سیاسی ایران تأثیرگذار است و نمی‌توان نسبت به ماهیت آن بی‌تفاوت بود.

۴- چالش‌ها و چشم‌انداز

در سال ۲۰۲۱، بیش از ۲۰ کشور عربی در سازمان همکاری اسلامی نگرانی‌های خود را نسبت به عادی‌سازی روابط امارات با رژیم صهیونیستی ابراز کردند. این تنش‌ها به‌ویژه در سایه تحولات سیاسی و نظامی در غرب آسیا ممکن است بر روابط تجاری

1. Pew Research

با این حال، در سال‌های اخیر تجارت میان دو کشور رشد زیادی داشته است و انتظار می‌رود این روند در سال‌های آتی نیز ادامه یابد. در این راستا، پیش‌بینی‌ها نشان می‌دهد که تجارت دوجانبه، توسعه همکاری‌ها در بخش‌های نوظهور و تأثیرات تغییرات سیاسی، همچنان نقش مهمی در تقویت این روابط ایفا خواهند کرد. (Fattah, 2022) طبق آمار موجود، حجم تجارت دوجانبه امارات و رژیم صهیونیستی در سال ۲۰۲۲، به نزدیک ۲ میلیارد دلار رسید که پیش‌بینی می‌شود تا سال ۲۰۲۵ به ۵ میلیارد دلار افزایش یابد. این رشد عمدتاً به دلیل گسترش همکاری در بخش‌های فناوری، کشاورزی و انرژی است. سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های حمل‌ونقل و لجستیک از جمله ساخت مراکز لجستیکی و بهبود شبکه‌های حمل‌ونقل هوایی و دریایی نیز از عوامل مهم در تسهیل این رشد شمرده می‌شود.

امارات در سال ۲۰۲۳، با سرمایه‌گذاری ۱/۳ میلیارد دلار متقابل، عزم جدی خود را برای گسترش و تسهیل تجارت با رژیم صهیونیستی نشان داد. رشد پلتفرم‌های دیجیتال نیز به توسعه تجارت الکترونیک میان دو کشور کمک می‌کند. بازار تجارت الکترونیک امارات در سال ۲۰۲۲، به ۳۷ میلیارد دلار رسید و انتظار می‌رود تا سال ۲۰۲۵، به ۴۵ میلیارد دلار برسد. این رشد فرصت‌های جدیدی را برای همکاری در زمینه‌های مرتبط ایجاد خواهد کرد.

با توجه به تجربه همه‌گیری کرونا یا کووید ۱۹، فناوری‌های سلامت به اولیوی برای همکاری میان دو کشور تبدیل شده است. بازار جهانی فناوری سلامت که

سرمایه‌گذاری در امارات منصرف شدند. چالش‌های امنیتی نیز تأثیر زیادی بر تجارت دارند. بر اساس آمار مرکز تحقیقات جهانی در سال ۲۰۲۳، ۳۰ درصد از شرکت‌ها به دلیل نگرانی‌های امنیتی از همکاری با شرکای اماراتی صرف‌نظر کردند. رقابت‌های تجاری نیز از دیگر موانع است. در سال ۲۰۲۲، امارات با ۳۰ کشور دیگر در رقابت برای جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی در بخش‌های مختلف بود. طبق آمارهای وزارت اقتصاد امارات، ۲۰ درصد از سرمایه‌گذاری‌های خارجی به کشورهای غیرعربی اختصاص یافته که نشان‌دهنده رقابت شدید در این حوزه است. (Elgindy, 2021) این موارد نشان‌دهنده چالش‌های واقعی و قابل اندازه‌گیری در روابط تجاری میان رژیم صهیونیستی و امارات هستند و می‌توانند وقفه جدی در رشد و توسعه این روابط ایجاد کنند.

بر اساس گزارش اخیر اداره آمار رژیم صهیونیستی، با وجود تحولات سیاسی و امنیتی منطقه پس از طوفان الاقصی، حجم مبادلات امارات متحده عربی و رژیم صهیونیستی در ژوئن سال ۲۰۲۳، با افزایش ۵ درصدی نسبت به مدت مشابه سال گذشته به ۲۷۲ میلیون دلار رسید. همچنین، در دوره ژانویه تا ژوئن سال ۲۰۲۴، ارزش تجارت دو کشور به ۱/۴ میلیارد دلار رسید که شاهد رشد ۸ درصدی نسبت به سال گذشته بود.

غرب آسیا شناخته می‌شود. این رویداد نه تنها بر دیپلماسی و امنیت منطقه تأثیرگذار است، بلکه برای ایران به‌عنوان یکی از بازیگران اصلی منطقه‌ای، چالش‌های متعددی به همراه دارد. عادی‌سازی روابط میان امارات و رژیم صهیونیستی به افزایش نفوذ رژیم صهیونیستی در خلیج فارس منجر می‌شود. بر اساس تحلیل‌های امنیتی، این نفوذ ممکن است به‌خصوص در زمینه‌های نظامی و اطلاعاتی، ایران را در معرض تهدید قرار دهد.

افزون بر این تهدیدات امنیتی، عادی‌سازی روابط به افزایش تنش‌های سیاسی میان ایران و کشورهای عربی منجر می‌شود. حتی این تحولات می‌تواند زمینه درگیری‌های منطقه‌ای را فراهم کند و وضعیت ثبات نسبی را کاملاً بر هم بزند. گسترش تجارت میان رژیم صهیونیستی و امارات نیز می‌تواند فرصت‌های اقتصادی ایران را در بازارهای منطقه‌ای کاهش دهد. امارات به‌عنوان هاب تجاری جدید می‌تواند به جذب سرمایه‌گذاری‌ها و فرصت‌های تجاری بپردازد که ایران به‌راحتی نمی‌تواند به آن‌ها دسترسی پیدا کند. بر اساس آمارهای موجود انتظار می‌رود که ۲۰ درصد از سرمایه‌گذاری‌های غرب آسیا به رژیم صهیونیستی و امارات اختصاص یابد. این موضوع بر توانایی ایران در جذب سرمایه‌گذاری خارجی تأثیر منفی می‌گذارد و باعث محدود شدن رشد اقتصادی ایران می‌شود.

این چالش‌ها همچنین به کاهش نفوذ ایران در کشورهای عربی منجر می‌شود. این کشورها ممکن است تحت فشارهای سیاسی و اقتصادی رژیم صهیونیستی و امارات قرار بگیرند که به کاهش همکاری‌های دوجانبه با

به ۲/۱ تریلیون دلار می‌رسد، فرصت‌های بسیاری را در این حوزه فراهم کرده است و امارات و رژیم صهیونیستی به دنبال سهم بیشتری از این بازار هستند. انتظار می‌رود ارزش همکاری‌های دوجانبه در این بخش تا سال ۲۰۲۵، به ۲۰۰ میلیون دلار برسد که شامل توسعه تجهیزات پزشکی و خدمات بهداشتی خواهد بود.

تغییرات اقلیمی و ضرورت توسعه طرح‌های سبز و انرژی‌های تجدیدپذیر نیز در همکاری‌های اقتصادی این دو کشور نقش برجسته‌ای دارد. امارات برای تأمین ۳۰ درصد از انرژی خود از منابع تجدیدپذیر تا سال ۲۰۲۳ هدف‌گذاری کرده است. همکاری با رژیم صهیونیستی در این زمینه، همراه با زیرساخت‌های پیشرفته ICT دو طرف، بستر مناسبی برای نوآوری‌های بیشتر فراهم کرده است. بازار ICT امارات در سال ۲۰۲۲، به ۲۵ میلیارد دلار رسید و پیش‌بینی می‌شود تا سال ۲۰۲۵، به ۳۵ میلیارد دلار برسد و چشم‌انداز تازه‌ای برای همکاری‌های دیجیتال و فناوریانه ایجاد کند. (Barak, 2022) در مجموع، روابط اقتصادی امارات و رژیم صهیونیستی در حوزه‌های گوناگون در حال گسترش است و هر دو کشور به دنبال ایجاد فرصت‌های بیشتر برای همکاری‌های بلندمدت هستند که می‌تواند به ثبات و توسعه در منطقه بر خلاف منافع ایران یاری برساند.

۵- گسترش روابط امارات و رژیم صهیونیستی و تأثیرات آن بر ایران

عادی‌سازی روابط میان امارات متحده عربی و رژیم صهیونیستی به‌عنوان تحولی عمده در سیاست‌های

که پیمان ابراهیم نه تنها به عادی سازی روابط سیاسی بین این دو کشور کمک کرده، بلکه به طور معناداری همکاری های اقتصادی را سرعت بخشیده است. افزایش حجم تجارت دوجانبه به نزدیک ۲ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۲ و تجربه رشد ۸ درصدی معادل ۱/۴ میلیارد دلار ارزش این تجارت در دوره ژانویه تا ژوئن سال ۲۰۲۴ نسبت به سال گذشته، از جمله مثال های عینی این موضوع است. همچنین، رشد سرمایه گذاری ها در بخش های مختلف مانند فناوری، گردشگری و انرژی نشانه هایی از روند روبه رشد این روابط است. به ویژه در زمینه فناوری ها، رژیم صهیونیستی به عنوان پیشرو در نوآوری و امارات به عنوان مرکز تجاری کلیدی، ظرفیت های بالقوه ای برای همکاری دارند. این همکاری ها نه تنها موجب تغییرات چشمگیر قدرت در منطقه می شود، بلکه می تواند به الگوهایی برای دیگر کشورهای عربی در راستای تعاملات با رژیم صهیونیستی بدل شود؛ شرایطی که به طور قابل ملاحظه ای منجر به عدم توازن امنیتی در سطوح مختلف سیاسی، اقتصادی و اجتماعی برای ایران در منطقه خواهد شد. در نهایت، لازم است نسبت به این تحولات از سوی ایران حساسیت کاملی به وجود آید. همچنین، با درک عمیق تر از ابعاد مختلف روابط رژیم صهیونیستی و امارات، راهکارهای مؤثری برای مقابله با تهدیدات و بهره گیری از فرصت های احتمالی برای ایران توسط تصمیم گیران مربوط اتخاذ شود.

به طور کلی، توسعه نفوذ رژیم صهیونیستی در کشورهای حاشیه خلیج فارس به عدم توازن منطقه ای

ایران منجر می شود. بر اساس گزارش های منتشر شده، ۳۰ درصد از کشورهای عربی ممکن است تمایل بیشتری به همکاری با رژیم صهیونیستی پیدا کنند که این موضوع به کاهش قدرت چانه زنی ایران در مسائل منطقه ای و بین المللی منجر می شود.

در نهایت، عادی سازی روابط میان امارات و رژیم صهیونیستی سبب تغییرات در نظم و توازن قدرت در منطقه می شود. عادی سازی روابط امارات و رژیم صهیونیستی و گسترش تجارت میان آن ها، چالش های زیادی برای ایران به همراه دارد؛ اتفاقی که نیازمند بررسی دقیق تر همه ابعاد موضوع است و ضرورت تدوین راهبردهای مؤثر از سوی ایران را برای مقابله با این چالش ها می طلبد.

ایجاد ترس از ایران برای کشورهای حاشیه خلیج فارس عامل کلیدی در نزدیکی این کشورها به رژیم صهیونیستی و زمینه ساز فروش سالانه میلیارد ها دلار تسلیحات نظامی توسط آمریکا بوده است.

نتیجه گیری و پیشنهاد راهکارها

در گزارش حاضر به تحلیل روابط امارات متحده عربی و رژیم صهیونیستی پس از توافق ابراهیم پرداخته شد و ابعاد مختلف اقتصادی از جمله تجارت دوجانبه و بخش های متقابل سرمایه گذاری مورد بررسی قرار گرفت. نتایج این پژوهش نشان می دهد

- دامن زده و سبب نگرانی‌های جدی امنیتی در سطوح اقتصادی، سیاسی، نظامی و اجتماعی ایران شده است. بنابراین، لازم است جهت‌گیری‌ها و راهبردهای پیشنهادی مشتمل بر دو وجه سلبی و ایجابی با هدف تحصیل منافع ملی ایران در این موضوع خاص مورد توجه قرار گیرد. به بیان دیگر، می‌توان بسته‌ای از سیاست‌های پیش رو را به‌گونه‌ای برگزید که ضمن ایجاد چالش در برنامه‌های توسعه سیاسی-اقتصادی رژیم صهیونیستی در منطقه، زمینه تقویت جایگاه ایران در کشورهای هدف رژیم برای برقراری ارتباط را فراهم کند. به این منظور، در ادامه چند پیشنهاد سیاستی با هدف محدود کردن تعاملات اقتصادی رژیم صهیونیستی و امارات و نیز تقویت جایگاه ایران در منطقه ارائه می‌شود.
۱. ایجاد شبکه‌های تجاری با کشورهای اسلامی
- تشکیل اتاق‌های بازرگانی مشترک.
  - انعقاد قراردادهای تجارت ترجیحی و آزاد.
  - استفاده از منابع انرژی به‌عنوان ابزاری برای تقویت روابط اقتصادی.
  - برگزاری نمایشگاه‌های تجاری و کنفرانس‌های اقتصادی.
  - حرکت به سمت ایجاد اتحادیه‌های اقتصادی منطقه‌ای.
۲. توسعه طرح‌های مشترک با کشورهای هم‌پیمان عربی به‌عنوان الگوی اقتصادی جایگزین همکاری با رژیم
- سرمایه‌گذاری در طرح‌های زیرساختی و بازسازی اقتصادی یمن.
  - توسعه همکاری‌های اقتصادی و تجاری با عراق از طریق کاهش تعرفه و سرمایه‌گذاری‌های مشترک.
  - برقراری راه ارتباطی با سوریه از طریق عراق و حضور فعال در بازسازی اقتصاد این کشور.
  - حمایت اقتصادی-سیاسی از لبنان در جنگ کنونی با رژیم صهیونیستی.
  - توسعه تعاملات دو و چندجانبه بر پایه فناوری و نوآوری که نقطه قوت رژیم برای توسعه روابط است.
  - حمایت از گروه‌های مقاومت به‌منظور ایجاد توازن در برابر نفوذ رژیم صهیونیستی.
۳. تقویت دیپلماسی اقتصادی
- امارات به دلیل کمبود منابع آب، نیازمند فناوری‌های تصفیه آب رژیم صهیونیستی است. با توجه به چالش‌های موجود در منابع آبی و کشاورزی در منطقه، بخش کشاورزی برای امارات مورد توجه قرار گرفته است. به همین منظور، در سال ۲۰۲۳، قراردادی به ارزش ۱۵۰ میلیون دلار برای تبادل فناوری‌های کشاورزی میان دو کشور امضا شد که شامل استفاده از فناوری‌های آبیاری دقیق و کشاورزی عمودی می‌شود. پیش‌بینی می‌شود این همکاری‌ها به کاهش مصرف آب و افزایش تولید محصولات کشاورزی در امارات کمک کند.

همکاری با رژیم صهیونیستی پس از
نسل‌کشی در غزه و لبنان.

- ایجاد شبکه‌های رسانه‌ای با هدف ترویج
دیدگاه‌های ایران و نقد سیاست‌های رژیم
صهیونیستی.

- حمایت از تولید محتوای فرهنگی با تکیه بر
تقویت روحیات ضد رژیم صهیونیستی.

در نهایت، عادی‌سازی روابط میان امارات
و رژیم صهیونیستی سبب تغییرات در
نظم و توازن قدرت در منطقه می‌شود.
عادی‌سازی روابط امارات و رژیم
صهیونیستی و گسترش تجارت میان
آن‌ها، چالش‌های زیادی برای ایران به
همراه دارد؛ اتفاقی که نیازمند بررسی
دقیق‌تر همه ابعاد موضوع است و ضرورت
تدوین راهبردهای مؤثر از سوی ایران را
برای مقابله با این چالش‌ها می‌طلبد.

منابع

- Al-Halbouni, A. (2021). «Normalization and Its Effects on Palestinian Politics». Middle East Policy Journal.
- TRADEMAP. (2024), “Bilateral trade between Israel and United Arab Emirates”, ITC, https://www.trademap.org/Bilateral_TS.aspx?nvpm=1%7c376%7c%7c784%7c%7c

- روابط تجاری با کشورهای غیرمتعهد،
کشورهای در حال توسعه و کشورهای
تحریمی (گره زدن شبکه ذی‌نفعان مختلف به
یکدیگر).

- تقویت روابط با چین و روسیه از طریق
قراردادهای بلندمدت و طرح‌های مشترک.

۴. نقش آفرینی فعال در جنگ کریدورها

- گسترش محدودیت‌های دریانوردی تجاری
رژیم از مدیترانه به خلیج فارس و دریای
عمان (قطع شریان تجارت دریایی رژیم).

- ایجاد هزینه بالا برای کشورهایی که در
تحریم دریانوردی رژیم، از راه‌های دیگر به
آن کمک می‌کنند.

- مذاکرات پایاپای برای انتفاع ملی در جنگ
کریدورها (گرفتن امتیاز از چین برای ابتکار
کمربند و راه در مقابل به حاشیه بردن کریدور
آی‌مک).

۵. توسعه گردشگری مذهبی و فرهنگی با هدف
کاهش اثر مخرب تبلیغات ضد ایرانی در جهان

- جذب گردشگران از کشورهای اسلامی به
ایران و ترویج فرهنگ و تاریخ ایران به‌عنوان
جایگزینی برای گردشگری رژیم
صهیونیستی.

- جذب سرمایه‌گذاری خارجی در طرح‌های
زیرساختی مرتبط با صنعت گردشگری.

۶. مقابله با نفوذ رژیم صهیونیستی در رسانه‌ها

- استفاده از ظرفیت شبکه‌های اجتماعی و
افکار عمومی جهانی برای بالا بردن هزینه

- RAND Corporation. (2023). «Strategic Implications of the UAE-Israel Normalization: A Comprehensive Study».
- Rosen, Y. (2022). «The Impact of the Abraham Accords on Bilateral Trade: A Quantitative Analysis». International Trade Review.
- Salama, H. (2021). «The Economic Dimensions of the Abraham Accords: A Closer Look at UAE-Israel Trade». Middle East Policy Journal.
- UAE Ministry of Economy (2022). «Trade Relations with Israel: Opportunities and Growth».
- World Bank. (2022). «Economic Impact of Trade Relations between Israel and the UAE».
- TOTAL
- Barak, R. (2022). «Trade Opportunities in the High-Tech Sector: UAE and Israel». Arab-Israeli Economic Review.
- Center for Strategic and International Studies (CSIS) (2023). «Analyzing the Economic Impact of UAE-Israel Relations».
- Elgindy, K. (2021). «The Future of Arab-Israeli Relations: Insights from the Abraham Accords». The Arab Studies Journal.
- Fattah, K. (2022). «Economic Cooperation Post-Abraham Accords: Opportunities and Challenges». Arab Studies Quarterly.
- Heller, M. (2023). «Trade Agreements and Their Political Implications: A Case Study of UAE-Israel Relations.»
- International Monetary Fund (IMF). (2023). «Regional Trade Dynamics: Israel and the Gulf Cooperation Council».
- Israel Export Institute. (2021). «Overview of Trade Relations with the UAE».
- Khoury, M. (2021). «Economic Opportunities in the UAE-Israel Trade Relationship». Journal of Middle Eastern Economics.